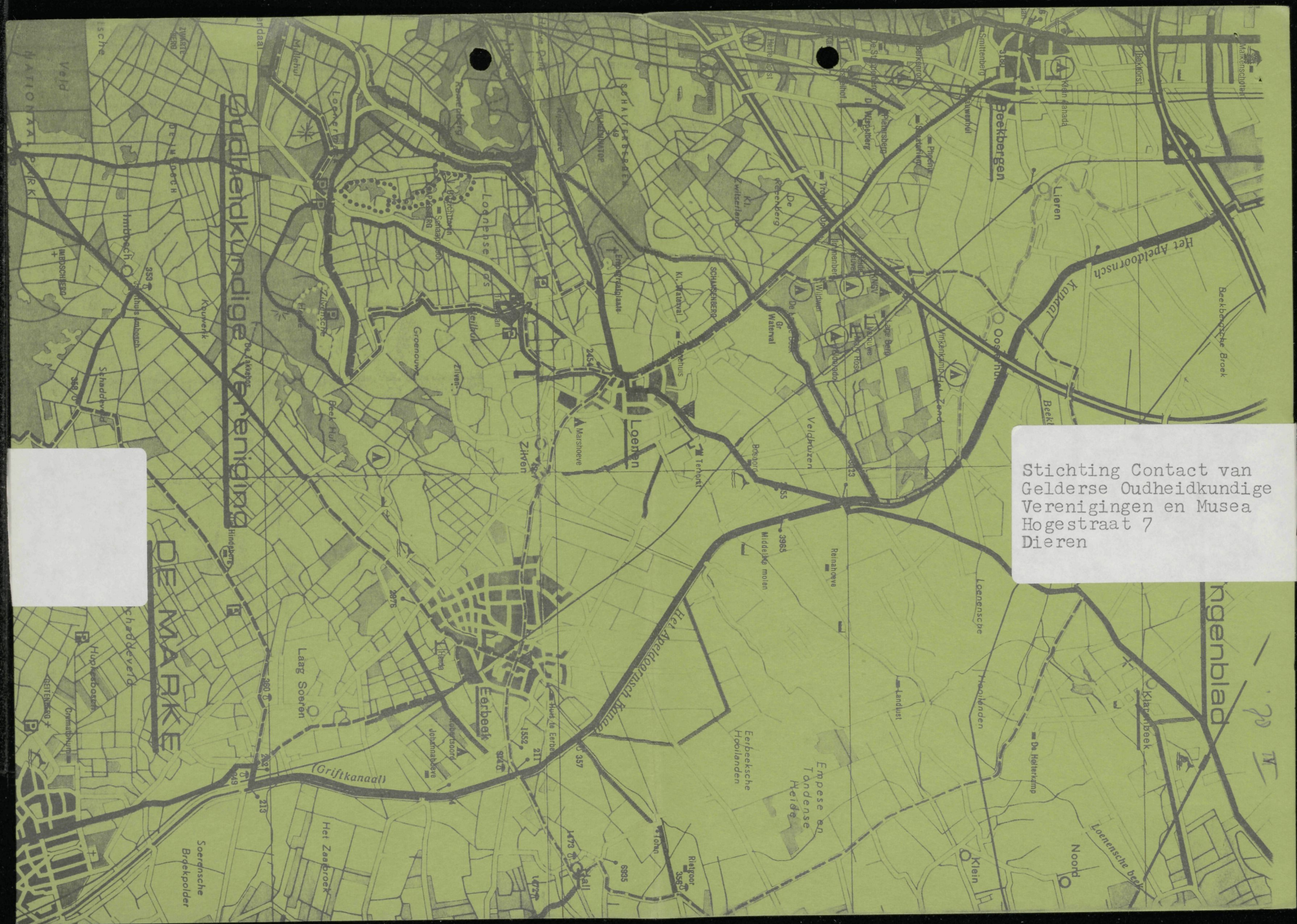
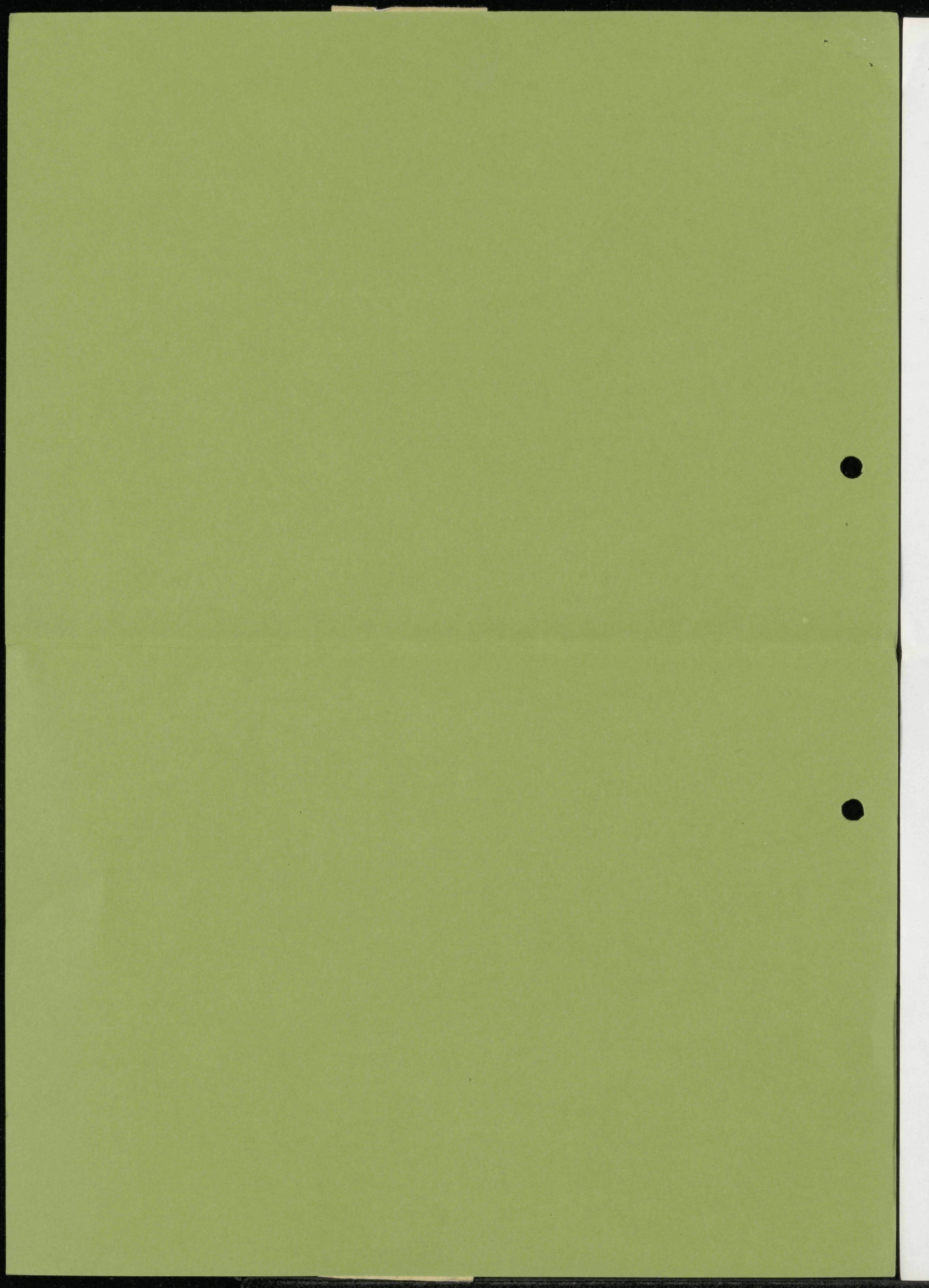

Stichting Contact van
Gelderse Oudheidkundige
Verenigingen en Musea
Hogestraat 7
Dieren

MEDEDELINGENBLAD VAN DE OUDHEIDKUNDIGE VERENIGING " DE MARKE ".

Werkgebied: Beekbergen, Brummen, Eerbeek, Hall, Klarenbeek, Loenen.

1e jaargang, nr. 4

maart 1978

Redactiesecretariaat: Dorpsstraat 64, Beekbergen, tel. 05766-2599

U I T N O D I G I N G

Het bestuur nodigt U hiermede uit voor de jaarvergadering van "DE MARKE" op 11 april a.s. in het Dorpshuis a.d. H.Coertsweg te Beekbergen.
Aanvang 19.30 uur.

Agenda: Opening
          Ingekomen stukken
          Notulen van de vorige vergadering
          Jaaroverzicht over 1977
          Financieel overzicht over 1977
          Verenigings bibliotheek
          Lezingen en excursies
          Redactie commissie van ons verenigingsblad
          Rondvraag
          Sluiting.

Na afloop van de vergadering zal er een excursie worden gehouden naar de Nederlandse Hervormde Kerk in Beekbergen. De rondleiding hier zal worden verzorgd door Mevr. Ir. E. Frings - Huisman.

Het Bestuur.

Onlangs ontving de gemeentelijke archiefdienst Apeldoorn een exemplaar van het Contact- en Nieuwsblad van het geslacht Sangers, jrg. 1976 - 1977, onder redactie van pater W. Sangers (kruisheer), 3680 Maaseik, België.

Hierin is opgenomen de volledige genealogie van Sangers, stammende uit de gemeente Voorst, geschreven door Mevrouw Van Essen- Van Calker. De stamreeks Voorst is afkomstig uit Deventer. Vanuit Voorst hebben de Sangersen zich o.a. verspreid over de naburige gemeenten zoals Apeldoorn, Brummen, Rheden, Epe, Heerde, Zutphen en Arnhem.

De genealogie is een lijvig boekwerk geworden van 163 pag., de foto's niet meegerekend. Het boek is rijkelijk geïllustreerd met Foto's van families, oude stads- en dorpsgezichten en archivalia.

De aanschaf van dit boekwerk zou een goed begin betekenen van het nieuwe jaar, ondanks het feit dat een inflex ontbreekt. U kunt het boek bestellen door een bedrag van f 45,- te storten op giro 82 49 70 van de N.M.B. te Apeldoorn, ten name van Mevrouw Van Essen- Van Calker, rek. nr. 65 31 72 08 7. Telefonisch kunt U inlichtingen vragen onder nummer 055 - 25 50 12. (Mevr. Van Essen- Calker).

DE KERK VAN HALL.

Hall lag in 't Frankisch-Saksische grensgebied, waar Ludgerus aan 't einde van de achtste en in 't begin van de negende eeuw missioneerde. Hij verkreeg er in de omgeving goederen uit het grootgrondbezit van Wrachar, de zoon van Brunhar en van Oodhelm Oodwerckszoon.

De Evangeliepredikers bouwden naar Benedictijner gewoonte Christelijke kerkjes op de plaatsen, waar de heidenen hun omhaagde heiligdommen hadden. Op de plek, waar een zandrug vanuit 't Veluwe zandmassief naar het IJsselland afbuigt, stichtte Liudger een houten bedehuis. De geestelijke verzorging van de streekbewoners liet hij aan broeders over, die de hof aan de oude weg en dichtbij de kappel bewoonden. Het bedehuis, evenals zijn bezittingen eigendom van de abdij te Werden, was van zeer vergankelijk materiaal gebouwd. Wat storm en regen niet vernielden, brandde herhaaldelijk tot de grond toe af, als Friese en Noorse zeeschuimers rovend door de IJsselstreken trokken.

Nadat op 23 augustus 1046 keizer Hendrik III een stuk van het graafschap Hamaland aan de Utrechtse bisschop Bernolphus had afgestaan, werden ook in deze landen de houten kerkjes langzamerhand door tuf- of duifstenen gebouwen vervangen. Het te Hall aan Sint Liudger gewijde Godshuis werd in 1395 gesticht. Toen men de kerk in de vijftiende eeuw in laatgotische stijl herbouwde, werden naast de nieuwe bakstenen ook de nog bruikbare natuurstenen van de vroegere stichting gebruikt.

Op de wanden van het met drie zijden van een achthoek gesloten koor treft men nog de in die tijd geschilderde fresco's aan. Links is Liudger als de eerste bisschop van Munster afgebeeld. Daarnaast staat Christus als wereldheer en de derde fresco is een weergave van de Madonna met Kind.

In het stergewelf boven de plaats waar eens het altaar stond, bevindt zich de schildering van een eucharistische Christus. Daaronder staan de vier gequartilleerde en gehelme wapenschilden weergegeven. De twee buitenste zijn de kwartieren van Evert van Lintelo en zijn vrouw Sophia Mulert. De binnenste afbeeldingen stellen de familiesignaturen van Frederik van Bronckhorst en Mechteld van den Bergh voor. Deze adellijke personen huwden in 1492.

Te Hall werden in het jaar 1516 Joost van Bronckhorst, heer van 't jachtslot te Eerbeek, en Maria van Hoya in de echt verbonden. De plechtigheid vond, zoals dat de gewoonte was, in het koor plaats. Ter herinnering aan dit feit werden op de triomfboog tussen schip en koor van links naar rechts de blazoenen van de families Meurs, Nassau, Bergh, Bronckhorst, Hoya, Lippe, Diepholt en Schaumberg aangebracht.

Aan de noordzijde vergrootte men de kerk in 't begin van de zestiende eeuw met een zijbeuk.

In het koor hebben de kraagstenen uitgewerkte bladversieringen en de colonnetten rusten op als menselijke kopjes weergegeven fratsen. Mogelijk symboliseren zij de ondeugden of de heidenen, die onderdanig het dakgewelf helpen dragen ... Het schip van de kerk telt vier travées en in elk middenvlak is, kort na 1550, een Evangelist met zijn symbool afgebeeld. Van het oosten naar het westen ziet men Mattheüs met de engel, Marcus met de leeuw, Lucas met de os en Johannes met de arend. Op de vlakken tussen de beschilderde ribben zijn tal van gestileerde bloemen met vogeltjes gepenseeld. Deze decoraties werden, toen de Hallse kerk in 1598 tot de Hervorming overging, weggekalkt. In de consistorie is een foto uit 1889 aanwezig. Daarop ziet men alleen de middelste afbeeldingen. De witselkwast van de reformatische gemeente was niet over de afbeeldingen van de Evangelisten heengegaan !

Werden in 1905 de kerkschilderingen voor 't eerst ontdekt, tijdens de restauratiewerkzaamheden tussen 1911 en 1914 kwamen de oudste versieringen voor de dag.

In 1650 legde een grote brand het dorp Hall in as. De kerk met haar zestiende eeuwse toren en de nabijgelegen hof bleven gespaard. De mensen herbouwden hun huizen niet meer in de directe omgeving van het bedehuis en daarom staat de kerk nog altijd buiten het dorp. Tegen de zuidzijde van het koor stond een klein uitbouwsel: het sacrum cristi, waar de priester zich voor zijn heilig werk voorbereidde. In 1731 richtte men deze gerfkamer of sacristie als dorps-school in. Ze werd in 1825 afgebroken en men metselde de opening in de kerkmuur dicht.

De kerkelijke vergaderingen werden op het koor of bij de predikanten thuis gehouden. In 1855 konden die bijeenkomsten in de tot consistorie veranderde doopkapel plaats vinden. Daar bezat de kerk een negende-éuws, uit één stuk Bentheimer zandsteen gehouwen doopvont. Ze werd eerst door een koperen, later door een van acaciahout gemaakt exemplaar vervangen.

De graven van de predikanten lagen op de "plaats der ere" aan de voet van de predikstoel. In 1903 werd een ernstig uitgesleten steen van de op 14 augustus 1523 overleden pastoor Johannes Lennep in het koor geplaatst. Daar staan ook de zerken van de te Hall overleden dominees.

Boven de westelijke ingang bevindt zich de galerij. Daarop staat het door de firma J. van Loo te Zwolle gebouwde pijporgel. Het instrument werd voor 't eerst op 4 maart 1866 bespeeld.

Via het torenportaal komt men in de kerk.

De door Henricus Petit in 1815 gegoten klok verdween tijdens de Duitse bezetting in een der smelterijen. Op 19 mei 1948 voteerde de Gemeenteraad van Brummen drieduizend gulden voor een nieuwe luiklok in de Hallse toren.

De Jugendstillampen in de kerk zijn een geschenk geweest van Jhr. Dr. S. van Citters, commissaris van de Koningin in Gelderland en bewoner van het landgoed "Groot-Engelenburg" te Brummen.

Hij had in de kerk, tegenover de kansel een eigen bank.
Weer moet de Hallse kerk gerestaureerd worden.
Zij, die het gebouw bezoeken, zullen 't met Ds D.R. Jonker en zijn echtgenote Mevrouw N.A. Jonker-den Heyer eens zijn, dat dit historische pand het waard is om bewaard te blijven.
Alleen, er is zoveel geld voor nodig ....!

MART W.H. DE WEERD.

(eerder gepubliceerd op 28 september 1977 in de Nieuwe Apeldoornse Courant)

Bibliotheek Oudheidkundige Vereniging.

Dit is feitelijk wel een groots woord. Boekenhoek zou meer passend klinken.

Reeds in onze eerste ledenvergadering op 14 April 1977 werd de vraag geopperd, en wel door onze huidige Voorzitter, de heer M.W.A. de Weerd of het niet mogelijk zou zijn een ruimte of bergplaats ergens te zoeken waar de leden boeken en geschriften zouden kunnen inbrengen, die ze zouden willen afstaan, alsmede publicaties van gedane onderzoekingen kunnen neerleggen. Alles ten gerieve van onze leden. Dit is nader uitgewerkt. Er is contact opgenomen met het Bestuur van de Openbare Bibliotheek te Apeldoorn. Daar was men zo welwillend om een "plank" ter beschikking te stellen in het filiaal van genoemde Bibliotheek te Loenen Veluwe, Cornelis Hendrixstraat 51a, telefoon no. 05765-1202 om aldaar ons bezit te kunnen opslaan. Inmiddels had ons lid de heer J.W. Schut, een schenking gedaan van een aantal boeken en tijdschriften, en hiermede de eerste stap gezet. Enkele anderen volgden, en wij zijn in afwachting van nog meer materiaal dat men ter beschikking zou willen stellen om hiermede langzamerhand een voor onze vereniging geschikte bibliotheek te kunnen vormen.

Ons lid, de heer L. Oosterbroek, Hoofdweg 32b te Loenen Veluwe, telefoon 05765-1451 heeft de "plank" ingericht op aanwijzingen van de bibliothecaresse Mejuffrouw Bekker, die ons op vakkundige wijze steeds ter wille is.

Er is een lijst van de aanwezige boeken en geschriften samengesteld, welke in het mededelingenblad zal worden gepubliceerd.

Onze leden kunnen op vertoon van hun lidmaatschapskaart terecht en boeken ter leen krijgen.

Openingstijden van de bibliotheek:

Dinsdag van 14.00- 17.30

Donderdag " 9.00-11.00 en van 14.00 -17.30

Vrijdag " 14.00- 1730 en van 18.00 -21.00.

De boeken en geschriften zijn niet in het openbare deel van de bibliotheek opgeborgen, doch in een aparte afdeling, en alleen voor leden van onze vereniging in te zien of ter leen verkrijgbaar.

HB.

12/12'77.

RESULTAAT VOORVADER-ONDERZOEK

APELDOORN — Nog niet zo lang geleden rolde er een bijzonder en lijvig boekwerk van de pers. Centraal in dat boek: de familie Sangers en dan weer met name de Sangerstak uit deze contreien. Sangersen, die hebben zich gevestigd in Apeldoorn, Brummen, Rheden, Epe, Heerde, Zutphen en Arnhem.

Het ruim 160 pagina's dikke boekwerk geeft aan de hand van een zeer overzichtelijke stamboom en tal van documenten en foto's een treffend beeld van de familie Sangers zoals zij in deze contreien leefde en werkte. De gemeentelijke archivaris van Apeldoorn, de heer J. C. v.d. Vegte, noemde het boek „van belang” voor genealogen en regionale geschiedenisbeoefenaars.

REVALIDATIE

Schrijfster van het boek is de Apeldoornse huisvrouw mevrouw M. C. van Essen-Calcer. Toen zij in 1975 narevalideerde na een bijzonder ernstige ziekte besloot ze eens een „voorvaderen-onderzoek” te gaan doen. Tijdens dat onderzoek stuitte ze op de familie Sangers. „Eén van de voorvaders van mijn man heette Sangers. Toen ik verder ging met het onderzoek in die tak, stuitte ik op pater Sangers. Hij vertelde mij toen dat de familie een periodiek verschijnend contactblad had en een rijke voorgeschiedenis. Ik raakte daardoor zo geïnteresseerd in de Sangers-familie dat ik daar mijn aandacht toen daartoe heb bepaald”.

MEDEWERKING

Uiteindelijk resultaat: het boekwerk. „Ik heb me voor dat boek bezighouden met de familie Sangers uit deze regio. Daarvoor heb ik veel medewerking gehad van allerlei instanties. Vooral archiefdiensten ben ik bijzonder dankbaar voor hun medewerking.

Het uitkomen van het familie-boek had voor mevrouw Van Essen een wel heel speciale glans. Na lang aandringen - „mijn ervaringen kunnen misschien nuttig zijn voor anderen” - oordeelde ze tenslotte, vertelde ze, dat ze het boek geschreven had in de periode dat zij thuis het bed moest houden door de ziekte van Hodgkinson, vroeger bekend als „klierkanker”. „Ik ben gelukkig nu hiervan genezen verklaard. Het schrijven van het boek was tijdens de periode dat ik ziek thuis lag een enorme uitlaatklep. Daardoor bleef je de positieve instelling houden van „ertegenaan” gaan. En dat is wel het allerbelangrijkste in een dergelijke situatie”.

Het boek over de familie Sangers is in bijzonder ruime oplage gedrukt. Het geeft niet alleen een goed beeld van het reilen en zeilen van de familie Sangers door de eeuwen heen, maar geeft ook een bijzonder goed beeld van

De Sangers- geschiedenis in boekvorm

● Mevrouw M. C. van Essen-Calcer schreef na veel spuurwerk het Sangers-boek. „Schrijven was mijn uitlaatklep”.

de geschiedenis van deze regio. Bij mevrouw Van Essen (tel. 055-255012) zijn alle inlichtingen te verkrijgen

over het boek en zij kan ook precies vertellen hoe het boek kan worden besteld.

Kaartje van de Heerlijkheden en Gouwen vóór 1795; de namen der Gouwen in den Frankischen tiel zijn deso Epistole letters aangegeven

	HOOGE HEERLIJKHEDEN				
1	Poederooyen	29	Heumen		
2	Nederhemert	30	Malden		
3	Wel en Ammerzoden	31	Groesbeek		
4	Hedel	33	Ubbergen	32	Nederrijksche Wald
6	Vuren en Dalen	34	Beek		
7	Spijk	35	Persingen		DAGELIJKSCHE
8	Heukelum en Leienburg	36	Ooi		HEERLIJKHEDEN
9	Mariënwaard	37	Zeeland	57	Hoevelaken
12	Lienden	38	Millingen	58	Scherpenzeel
14	Lede en Oudewaard	43	Gendringen en Etten		
15	Wolfswaard	45	Ligtenberg		VRIJHEDEN
16	Lakemond	46	Wisch (tevens Bannerij)		
17	Indoornik	47	Bredevoort	5	Van Zalt-Bommel
18	Hemmen	49	Borkeloo	10	„ Tiel
19	Loenen en Wolferen	51	Verwolde	50	„ Lochem
20	Meinerswijk	56	Het Loo	53	„ Hattem
21	Gent	60	Dorenweerd	54	„ Elburg
22	Hulhuizen (Kleefsch)	61	Rozande	55	„ Harderwijk
23	Maasbommel			59	„ Wageningen
24	Horsen		HEERLIJKHEDEN		
25	Batenburg	11	IJzendoorn		BANNERIJEN
26	Hernen	13	De Marsch (halfheerig)	40	Van Baar en Latum
27	Leur	39	Westervoor	41	„ Berg
28	Balgooi en Keent	42	Netterden	46	„ Wisch (tevens Hooge Heerlijkheid)
		44	Didam		„ Bronkhorst
		48	Lichtenvoorde	52	

Onderwerp: Restauratie Toren N.H. Kerk te Loenen.

Apeldoorn, 2 maart 1978.

Aan de gemeenteraad.

Op 23 maart 1976 heeft de Kerkvoogdij der Hervormde Gemeente Loenen Veluwe ons college verzocht de toren bij haar kerk, die eigendom van de gemeente Apeldoorn is, te restaureren. Dit verzoek betrof met name het inwendige gedeelte van de toren.

Daar deze toren een monument is in de zin van de Monumentenwet is naar aanleiding van dit verzoek contact opgenomen met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, hetgeen uiteindelijk heeft geresulteerd in verzoeken van ons college dd. 4 oktober 1977, aan de minister van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk en aan het college van gedeputeerde staten van Gelderland om subsidie in de restauratiekosten van zowel het in- als het uitwendige gedeelte van de toren ten bedrage van f 95.000,--.

Bij brief van 2 november 1977 hebben gedeputeerde staten meegedeeld, dat omtrent het verzoek om een bijdrage in bedoelde restauratiekosten eerst een beslissing zal worden genomen nadat omtrent de toekenning van een rijksbijdrage in deze kosten zal zijn beslist.

In zijn brief dd. 1 februari 1978 heeft de Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg namens de staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk bericht, dat:

- het in verband met het grote aantal in uitvoering zijnde restauraties en de in verhouding geringe geldmiddelen welke thans ter beschikking staan, niet mogelijk is een subsidie te verlenen in de aan deze restauratie verbonden kosten;
- eerst over enige jaren de mogelijkheid van een subsidieverlening opnieuw zal kunnen worden gezien en
- geen bezwaar bestaat tegen uitvoering van de voorgestelde werkzaamheden voor eigen rekening.

In de kerk bevindt zich een orgel, dat evenals de toren een monument is in de zin van de Monumentenwet. Voor restauratie van dit orgel hebt u op 7 oktober 1976 een subsidie verleend van f 29.557,--.

De restauratie van het orgel is thans bijna voltooid. In verband met het in gebruik nemen van het gerestaureerde orgel is het noodzakelijk, dat op korte termijn in het inwendige gedeelte van de toren enige bouwkundige voorzieningen worden uitgevoerd. De kosten van deze voorzieningen zijn geraamd op f 10.148,--.

Voorts is de toestand van het inwendige gedeelte van de toren, die de entree vormt van de kerk, momenteel zodanig, dat een aantal restauratiewerkzaamheden, zoals stucwerk van de muren, reparatie van de vloer in de toren, reparatie van de toegangsdeur en verbetering van de treden van de trapgang naar het orgel, voor een spoedige uitvoering in aanmerking komen. Uit doelmatigheidsoverwegingen is het bovendien gewenst, dat - indien de met het in gebruik nemen van het orgel verband houdende bouwkundige voorzieningen worden getroffen - genoemde overige inwendige restauratiewerkzaamheden tegelijkertijd worden uitgevoerd. De kosten hiervan zijn geraamd op f 11.682,--.

- Met -

Met de totale inwendige restauratie van de toren is derhalve een bedrag gemoeid van f 10.148,-- + f 11.682,-- = f 21.830,-- (incl. b.t.w.). Op de urgentielijst kapitaalwerken 1978 is rekening gehouden met een bruto-investering t.b.v. de algehele restauratie (in- en uitwendig) van de toren bij deze kerk tot een bedrag van f 95.000,--. Voor de berekening van de uit deze investering voortvloeiende kapitaallasten is daarbij rekening gehouden met 40% rijks- en 10% provinciale subsidie en met een gekapitaliseerde verfijningsopbrengst beschermde monumenten van 30%. Dit betekent per saldo een investering, waarover een budgettaire last dient te worden berekend van 20% van f 95.000,-- = f 19.000,--.

Nu bekend is, dat voorshands niet gerekend behoeft te worden op rijkssubsidie, provinciale subsidie dan wel op een verfijningsopbrengst beschermde monumenten, ontmoet het geen bezwaar, dat het bedrag van f 19.000,-- (aanvankelijk bestemd als gemeentelijk aandeel in de kosten van de algehele restauratie) wordt aangewend ter financiering en dekking van de inwendige restauratie van de toren.

Gezien de noodzaak van de uitvoering op korte termijn van de hierboven bedoelde restauratiewerkzaamheden betreffende het inwendige gedeelte van de toren van deze kerk, stellen wij u voor, voor dit doel een krediet te verstrekken van f 21.830,--.

En wijziging van de gemeentebegroting 1978, waarin het verstrekken van dit krediet is geregeld, bieden wij u hierbij in ontwerp ter vaststelling aan.

Tenslotte merken wij op, dat voor deze restauratie en voor die van het overige gedeelte van de toren in een later stadium een herhaald verzoek tot subsidiëring zal worden ingediend bij de minister van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk.

Burgemeester en wethouders van Apeldoorn,

F.Th. Dijckmeester.

De secretaris,

F.K. Wiemans.

Klarenbeek

Sinds het begin van dit jaar is het ledenaantal van de afdeling Klarenbeek van onze vereniging gegroeid.

De nieuwe leden zijn : mej. W.E.L. Buitenhuis, dhr. J. Dekker,
dhr. G.A.W. Harmsen, dhr. W.F. Harmsen,
mej. R. Hissink en de fam. Kes.

Een hartelijk welkom.

Een vervolg op het onderwerp van onze afdeling in het vorige mededelingenblad is nog in de maak. Daarom dit keer een informatie en een kaartje van Gelderland met daarop de Heerlijkheden en Gouwen voor 1795.

In het gemeentehuis van Voorst kunt U tegen een kleine vergoeding een tweetal stencilwerken kopen, waarin respectievelijk de geschiedenis van Voorst en Klarenbeek beschreven wordt en een copy van het bekende werk " Hof te Voorst " geschreven door L.A.J.W. Sloet van de Beele.

G. Buitenhuis

stel zelf stamboom samen

Een nieuwe hobby komt in ons landje met de dag meer in de belangstelling: het napluizen van het familieverleden. Allen die er zich mee bezighouden, hun aantal wordt geschat op enige tienduizenden, zijn automatisch amateur-genealogen en alleen al die benaming klinkt interessanter dan bijvoorbeeld postzegelverzamelaar. Waarmee overigens van de hobby om postzegels te verzamelen niets wordt miszegd. Bovendien „what's in a name” (wat zegt een naam) zei Shakespeare al. Beide hobby's zijn voor de liefhebbers even belangrijk en de naamgeving zal hun een zorg zijn.

WAAROM ZO'N SPEURTOCHT?

Wat beweegt mensen om te gaan zoeken naar hun voorgelacht? Er zijn talloze redenen. Velen doen het in een opwelling van heimwee naar de tijd van toen, weer anderen om uit te vinden of er soms een familiewapen is. Voor sommigen is het ook wel een vorm van familieziekte. Maar voor de meesten is het toch gewoon een oprecht verlangen om meer te weten over hun afkomst en hun voorouders waarvan zij uiteindelijk de nakomelingen zijn.

Wijlen Godfried Bomans schreef, toen men hem zijn uitgewerkte familiestamboom voorlegde: „Ik zie opeens die lange rij mensen staan, waarvan ik de laatste ben. Ik voel me met hen verbonden, want ik zou niet bestaan hebben als zij er niet geweest waren. En bij elk van die namen denk ik: „Van jou heb ik ook iets meegekregen, laat ik er toch het beste van maken”.

En zo is het, juist die verbondenheid met die ogenschijnlijke vreemde mensen die U op zo'n speurtocht tegenkomt, maakt het zo boeiend en grenzeloos interessant.

Hoewel eigenlijk ook weer niet, want die familienaam betekent voor de genealoog heel wat, zij geeft immers vaak een duidelijke aanwijzing waar het verre familieverleden zich afspeelde. Familienamen van Van Nieuwpoort, Van Amersfoort, Van Amerongen, Van Staveren, Van Maastricht, Van Ameide, laten geen twijfel over de plaats van herkomst van een van de verre voorouders. Hetgeen ons gelijk al brengt op een van de vele zijpaden van genealogie, de betekenis en herkomst van namen.

HOE KOMEN WIJ AAN ONZE NAMEN?

Heeft U er ooit over nagedacht, wat Uw naam betekent en waar Uw naam vandaan komt? Er moet iemand in de lange rij van Uw voorouders geweest zijn, die al of niet met reden die naam heeft aangenomen.

Rond het jaar 1650 zijn achternamen nog vrij zeldzaam. Men behelpt zich in die dagen nog met doopnamen, gevolgd door de vaders naam, het zogenaamde patronymum. Zoals bijvoorbeeld: Willem Barentz (Willem de zoon van Barent) Grietje Tjebbes (Grietje de dochter van Tjebbe) Piet Hein (Piet de zoon van Hein) enzovoorts. Langzaam treden in de gewoontes veranderingen op. Via aanduidingen van beroepen als Jan Schoenmakers (Jan de zoon van de schoenmaker), Kees Dekkers (Kees de zoon van de (dak) of leidekker) en de reeds bovenomschreven plaatsen van herkomst, zijn zo rond 1750 de achternamen in steden en grote dorpen vrij algemeen. Op het platteland hield men zich echter nog aan de oude regeling.

In 1811 was dat afgelopen. Napoleon ge-

lastte dat ieder zich van een achternaam moest voorzien. Ook toen al werden dictators niet serieus genomen en uit protest, weigering werd namelijk met strafvervolgning bedreigd, werden door vele opstandigen de vreemdste namen aangenomen. Namen als Naaktgeboren, Komtebedde, Natvantranen stammen uit die tijd om nog maar niet te spreken van Lazarom (lazer om), Verreck (verrek!), verbasterde verwensingen voor de ambtenaar die in die tijd in naam van hogerhand de gekozen namen moest registreren. Beseft werd echter niet, dat vaak het hele nageslacht met deze naam zou worden opgescheept!

DE AANHOUDER WINT

De speurtocht kan soms jaren in beslag nemen. Tot zo rond het jaar 1800 is men zijn voorouders vrij snel op het spoor, maar voor alles wat voor dat jaar ligt, zijn tijdrovende bezoeken aan rijks-, en gemeente- en streekarchieven beslist een voorwaarde. Gelukkig zijn deze archieven ook geopend op zaterdagmorgen en voor de ware speurder ligt daar een eldorado van onderzoekmateriaal als doop-, trouw- en begraafboeken. Men vindt er papieren van notarissen, rechtbanken, ambtenaren, kerken, waterschappen, teveel om op te noemen. En krachtens artikel 7 van de archiefwet 1962 is ieder, (dus ook U!) bevoegd om in de studiezaal van het rijks- of gemeentearchief kosteloos archiefstukken te raadplegen en daarvan afschriften te maken of tegen betaling te laten maken.

Wanneer U over voldoende kontanten beschikt, geen tijd of geen geduld heeft het zelf te doen, dan zijn er verschillende instanties of ambtenaren die voor goed geld het hele karwei van het opmaken van een stamboom van U overnemen. Na verloop van tijd krijgt U een en ander uitgewerkt voor U en weet U het. Het begin is al heel eenvoudig. U begint bij Uzelf. Schrijf rechts van Uw naam met antecedenten (geboortedatum, huwelijksdatum, beroep etc.) de naam van Uw vader en moeder, daarnaast die van Uw grootouders, vervolgens die van Uw overgrootouders. U heeft al 8 overgrootouders en over het algemeen beginnen daar de problemen.

Wanneer de grootouders nog in leven zijn (of tantes of ooms) zullen zij aan de hand van familiepapieren U wel een eind op weg kunnen helpen. Lukt dat niet, dan is een eerste contact met de Burgerlijke Stand onvermijdelijk en het feitelijke speurwerk begint.

KOSTEN

Het hoeft geen dure hobby te zijn. Uw speurtocht tot zo rond 1811 kost nauwelijks een paar tientjes. De legeskosten die U aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand moet betalen voor een uittreksel uit een geboorte- of trouwregister variëren van f 1,- tot f 5,-. Zodra U kunt putten uit de gegevens van de archieven (gegevens voor het jaar 1893) kost het U niets meer, alhoewel U natuurlijk rekening moet houden met de reiskosten om zo'n archief te kunnen bezoeken. Woont U in Rotterdam en komt Uw voorgelacht uit Groningen, dan gaan de reiskosten natuurlijk aardig meetellen. Nog bezwaarlijker wordt het wanneer mocht blijken dat een van Uw voorouders uit het buitenland afkomstig is. Dan kunnen reis- en verblijfskosten natuurlijk aardig gaan tikken. Maar ook deze kosten lonen de moeite. Wat is immers leuker en spannender om met zo'n speurtocht raadsels van Uw eigen familie en het ontstaan van Uzelf op te lossen?

Een uitermate geschikt hulpmiddel om al Uw bevindingen vast te leggen is door de Victorpost/Rotterdam uitgegeven Hobbysset Familiekunde. Deze set kost f 20,-, maar met deze eenmalige uitgave heeft U dan wel gelijk alle noodzakelijke attributen en aanwijzingen om Uw speurtocht aan te vangen. De set is verkrijgbaar d.m.v. storting van f 20,- op girorekening 1783584 t.n.v. Victorpost, Rotterdam.

EXCURSIE III - afdeling Eerbeek van de Oudheidkundige Vereniging
"De Marke".

Zondagmiddag, 22 januari 1978.

Acht personen van onze afdeling bezochten, tussen twee en vijf uur, het, prachtig aan het Verzetstrijderspark te Apeldoorn gelegen, Historisch Museum "Marialust".

Hierin hebben tal van zaken, die vroeger in het Museum Moerman tentoongesteld werden, eer overzichtelijk plaatsje gekregen, zoals: vitrines met voorwerpen uit de steen-, brons- en ijzertijd; een keuken uit "grootmoeders tijd"; meubelen; handwerktuigen der boeren en ambachtslieden; vroeger-huishoudelijke voorwerpen; kaarten en ansichten; watertoevoerpijpen ten tijde van Koning-Stadhouder Willem III (1650-1702) voor de aanleg der "Franse tuinen" van het jachtslot Het Loo aangelegd; kledingstukken en speelgoederen uit eind vorige, begin twintigste eeuw en een maquette van een papiermolen.

't Was goed, dat we nu ook eens kennis mochten maken met de heer J.de Mol, conservator van het museum.

- De villa werd in 1825 door Hendrik Ameshof gebouwd. De eigenaar liet er een fraai park bij aanleggen. Op het uitgestrekte landgoed stond toen een papiermolen en later verrezen er nog twee herenhuisen, twaalf knechtswoningen, enkele droogschuren, een pakhuis, brandschuur en een bouwschuur met hooiberg. De villa, het park en de opstallen heetten naar de aanwezige papiermolen "De Vlijt".

Toen de buitenplaats eigendom werd van Hendrik de Heus werd de villa "Maria's Lust" genoemd.

De volksmond verbasterde die aanduiding al gauw tot "Marialust".

Omstreeks 1880 kwam het landgoed in handen van een groep handelslieden, die het plan had de grond te verkopen als bouwterrein. Het landgoed werd derhalve verkaveld en met wegen doorsneden.

Rond 1900 kocht Jonkheer Van Harsma de With de villa.

Na hem was het pand eigendom van de textielfabrikant Herman Prakke uit Eibergen.

De gemeente Apeldoorn wilde het koetshuis van "Marialust" als gymnastieklokaal voor de Hogere Burger School inrichten. Op 29 april 1930 werd de gemeente Apeldoorn eigenaressen van het landgoed en de villa. Men betaalde er f 105.000,-- voor.

De vestiging van de gemeentelijke diensten in "Marialust" ging niet door en zes jaar lang stond het herenhuis leeg. Toen kwam er een bontkweker in te wonen, maar deze huurder ging failliet ...

De Luchtbescherming nam in 1939 haar intrek in de villa en na de bevrijding werd het pand aan de politieke recherche verhuurd.

In 1947 werd er over gedacht om het gebouw voor het museum Felua te bestemmen, maar het bleef bij die gedachte ...

In 1969 stond de villa weer leeg, totdat in 1975 de Apeldoornse gemeenteraad besloot de villa op te knappen en in te richten voor een historisch museum. In 1977 werd het museum Moerman gesloten en naar dit pand overgebracht.

Eerbeek, 1 februari 1978

MART W.H.DE WEERD.

Jaarverslag over 1977 van de Oudheidkundige Vereniging
" de Marke ".

Op 20 januari 1977 werd het initiatief genomen om onze oudheidkundige vereniging " de Marke " op te richten.

Op initiatief van de heren H. Berends en J.W. Schut was een bijeenkomst georganiseerd in Hotel Pijnappel te Klarenbeek.

Gastspreker was prof. dr. W. Jappe Alberts. Het op deze avond geformeerde voorlopige bestuur kreeg de opdracht mee om aan de nieuw te vormen vereniging gestalte te geven.

Op 14 april 1977 kon aan de ledenvergadering de concept-statuten ter beoordeling en goedkeuring worden aangeboden. Veel dank hiervoor is verschuldigd aan notaris A.C. van den Abeelen en de heer J.G. Vermeer voor hun werk hiervoor, dat geheel belangeloos werd verricht.

Op 15 juni 1977 werden de statuten bij de notaris officieel gepasseerd en werd " de Marke " definitief een feit. Ook de inschrijving bij de Kamer van Koophandel heeft inmiddels plaats gevonden.

Verheugend is het feit dat inmiddels ook Brummen (dorp) is toegetreten tot onze vereniging.

Het ledenaantal van onze vereniging bedraagt thans : 155.

=====

Na de zomervakantie kon onze vereniging al diverse lezingen aan hun leden aanbieden : op 15 september te Eerbeek door de heer M.W.H. de Weerd (onze huidige voorzitter) over de kerstening in onze streken, op 8 november te Loenen door de heer Boerkool met dia's over de Veluwe, terwijl voor januari 1978 gepland is te Brummen een lezing door de heer Malisse over " het Molenleven in Gelderland ".

Buiten dit programma voor de vereniging als geheel zijn ook de plaatselijke werkgroepen actief.

Het hangt natuurlijk van de plaatselijke omstandigheden en interesses af, hoe deze groepen opereren.

Onze medeoprichter, de heer Schut, heeft een collectie boeken over onze streek ter beschikking gesteld van de vereniging. Deze is ondergebracht in de openbare bibliotheek te Loenen. Hopenlijk is dit het begin van een zich uitbreidende verenigingsbibliotheek.

Tenslotte : Het bestuur zal trachten om U in het komende jaar een aantrekkelijk en een zo gevarieerd mogelijk programma aan te bieden.

B. Derksen, secr.

Staat van Baten & Lasten verenigingsjaar 1977 van de
" Oudheidkundigevereniging de Marke "

Uitgaven

drukwerk/mededelingen- blad	fl 395,32
documentatie	" 35,--
zaalhuren	" 208,75
boekenbonnen	" 75,--
lezingen	" 175,--
stempel "De Marke"	" 20,47
lidmaatschap Oudheid- kundige Ver. Gld. '77	" 10,--
inschrijving verenigings- register K.v.K. Zutphen	50,--
porti	" 114,20
batig saldo	" 259,18

totaal : fl 1342,92

Ontvangsten

contributie '77	fl 1245,--
contributie '78	" 30,--
verkoop documen- tatie	" 64,75
intrest	" 3,17

1342,92

Het batig saldo van fl 259,18 geeft een vertekend beeld aangezien:

- a) nog aan contributie te ontvangen is over 1977 fl 855,--.

Over de diverse regio's is het tekort aan ontvangen gelden :

- Klarenbeek	4 leden van de 12	fl 60,--
- Loenen	19 leden van de 43	" 270,--
- Beekbergen	7 leden van de 20	" 105,--
- Eerbeek	12 leden van de 28	" 180,--
- Hall	3 leden van de 4	" 45,--
- Brummen	5 leden van de 11	" 75,--
- overigen	8 leden van de 20	" 120,--

- b) nog te betalen is over 1977 aan porti fl 34,80 en aan het mede-
delingenblad fl 210,--.

Begroting 1978

Uitgaven

Drukwerk	fl. 900,--
porti	" 175,--
zaalhuur	" 400,--
gastsprekers	" 250,--
lidmaatschappen	" 50,--
documentatie	" 100,--
onvoorzien	" 125,--

totaal : fl 2000,--

Ontvangsten

contributies	fl 2000,--
gezins	200
gewoon	1800

fl 2000,--

Beekbergen 4 januari 1978

K. de Boer penningmeester.

Archeologie:

Het is mij gebleken dat er meerdere leden zijn met belangstelling voor Archeologie. Vandaar deze inlichtingen over de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afgekort de A.W.N.

+++++

De laatste tientallen jaren is het aantal oudheidkundige bodemvondsten in geheel Nederland zo talrijk, dat de officiële archeologische instellingen niet overal tegelijk aanwezig en werkzaam kunnen zijn; veelvuldig roepen zij de medewerking in van de amateur-archeologen. Niet alleen als medewerker, maar ook als zelfstandig onderzoeker heeft menig amateur-archeoloog - uiteraard in nauwe samenwerking met de officiële instanties - zijn sporen verdiend en zich een niet meer weg te denken plaats in de Nederlandse archeologie-beoefening verworven. Meer dan 2500 Nederlandse amateur-archeologen zijn verenigd in de sinds 1951 bestaande A.W.N.

Archeologie beoefening bestaat niet alleen uit veldwerk, individueel dan wel in groepsverband verricht, maar ook in:

- a. Het bijwonen van lezingen, werkbijeenkomsten en cursussen
- b. Het deelnemen aan opgravingen, excursies naar opgravingen en tentoonstellingen
- c. Het verrichten van bronnenonderzoek en literatuurstudie.

Ook hierin kan men zijn belangstelling voor "wat de Aarde bewaarde" gestalte geven.

In het tweemaandelijks verenigingsorgaan WESTERHEEM, dat in zijn bijna 25 jarig bestaan is uitgegroeid tot een volwaardig archeologisch tijdschrift, vindt de belangstellende amateur-archeoloog de neerslag van velerlei activiteiten. In de fraai geïllustreerde artikelen van de hand van vakarcheologen en leden-amateurs, in opgravingsberichten, in boekbesprekingen en literatuur-attendering wordt de ontwikkeling van de archeologie gevolgd.

Inlichtingen over de A.W.N. ontvangt U bij de

Archeologische Werkgroep voor Nederland

Postbus 100,

Hillegom.

B. Derksen.